

Dato: 2. juli 2020
Kontor: Nordatlantkontoret
Sagsbeh: Malene Lynggaard
Sagsnr.: 2019-490-0134
Dok.: 1541051

KOMMENTERET OVERSIGT

over

høringsvar vedrørende forslag til lov om ændring af retsplejelov for Grønland (Styrkelse af retsstillingen for ofre for forbrydelser)

1. Høringen

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 26. maj 2020 til den 23. juni 2020 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, Avannaata Kommunia, Danske Advokater, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Det Grønlandske Nævn vedrørende Erstatning fra Staten til Ofre for Forbrydelser, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Forsvarerforeningen i Grønland, Fængselsforbundet, Grønlandske Advokater, Grønlands Landsret, Grønlands Politiforening, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, Kommuneqarfik Sermersooq, Kommune Kujalleq, Kommune Qeqertalik, Kredsdommerforeningen, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen KRIM, Landsforsvareren for Grønland, Politiforbundet i Danmark, Politiklagenævnet i Grønland, Qeqqata Kommunia, Retspolitisk Forening, Retten i Grønland, Rigsadvokaten, Rigspolitiet og Den Uafhængige Politiklagemyndighed.

Justitsministeriet har modtaget høringsvar fra:

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Advokatrådet, Danske Advokater, Datatilsynet, Domstolsstyrelsen, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Fængselsforbundet, Grønlands Landsret, Institut for Menneskerettigheder, Retten i Grønland, Rigsadvokaten og Rigspolitiet.

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringsvar.

Justitsministeriets kommentarer til høringsvarene er anført i *kursiv*.

2. Høringsvarene

2.1. Generelt

Advokatrådet, Domstolsstyrelsen, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Fængselsforbundet, Grønlands Landsret, Rigspolitiet og Rigsadvokaten har ikke bemærkninger til lovudkastet.

Danske Advokater finder det positivt, at de forbedringer på området, der allerede er gennemført i Danmark, også gennemføres i Grønland.

2.2. Vejledning og information

Institut for Menneskerettigheder anfører, at ministeriet med fordel kunne overveje, om ændringen af retsplejelov for Grønland skal afspejle den forventede udstedelse af anordning om ændringer af offererstatningsloven således, at den foreslåede affattelse af § 336 i retsplejelov for Grønland med rette bør henvise til offererstatningslovens § 10, stk. 4.

Justitsministeriet bemærker, at det fremgår af lovudkastets pkt. 2.1.1 om gældende ret, at politiet efter den nugældende bestemmelse i retsplejelovens § 336, stk. 2, skal vejlede om muligheden for at ansøge om erstatning hos Erstatningsnævnet (Nævnet vedrørende erstatning til ofre for forbrydelser) og i den forbindelse udlevere et ansøgningskema. Det fremgår i forlængelse heraf, at politiets vejledningsforpligtelse ligeledes fremgår af § 10, stk. 3, i lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser (offererstatningsloven), som er sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 472 af 25. september 1984 og ændret senest ved anordning nr. 250 af 20. marts 2017.

Henvisningen til offererstatningslovens § 10, stk. 3, indgår således i beskrivelsen af gældende ret, som efter Justitsministeriets opfattelse bør afspejle retstilstanden på tidspunktet for lovforslagets fremsættelse (og vedtagelse). På den baggrund finder Justitsministeriet ikke på nuværende tidspunkt anledning til at justere henvisningen til § 10, stk. 3, selvom der har været sendt et udkast til anordning i høring, hvorved bestemmelsen foreslås ændret til § 10, stk. 4.

2.3. Udvidelse af bistandsbisidderordningen

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Justitsministeriet i bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 333, stk. 3, beskriver, hvad der skal forstås ved ”belastende omstændigheder” og ”særligt behov for bistand”. Instituttet anfører endvidere, at det herudover ikke fremgår, hvornår der er en formodning for, at betingelserne er opfyldt, hvilket efter instituttets opfattelse, vil være tilfældet, hvor forurettede er afgået ved døden som følge af en overtrædelse af kriminallovens § 86 (manddrab).

Justitsministeriet bemærker, at det følger af den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 333, stk. 3, at retten i tilfælde, hvor den forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen, efter anmodning kan beskikke en bistandsbisidder for forurettedes efterladte nære pårørende, når særlige hensyn taler for det.

Det fremgår af lovudkastets pkt. 2.3.2 om Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning, at beskikkelse af en bistandsbisidder i sådanne tilfælde forudsætter, at der foreligger nogle særlige forhold, og det er således ikke i sig selv tilstrækkeligt, at den nærtstående har mistet et familiemedlem. Det fremgår i forlængelse heraf, at det må bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, hvor det navnlig bør indgå, om en pårørende skal vidne under belastende omstændigheder eller i øvrigt i forhold til kriminalsagen har et særligt behov for bistand.

Justitsministeriet bemærker endvidere, at afgrænsningen af den foreslåede bestemmelses anvendelsesområde svarer til den afgrænsning, som er foretaget i forhold til den danske retsplejelovs § 741 a, stk. 5, og bemærkningerne til denne bestemmelse. Hensigten med denne afgrænsning er at give retterne en så vid skønsmæssig beføjelse, at retterne kan beskikke en bistandsbisidder for forurettedes efterladte nære pårørende i de situationer, hvor retterne på baggrund af de konkrete omstændigheder i sagen vurderer, at der er et særligt behov herfor.

På den baggrund finder Justitsministeriet det ikke hensigtsmæssigt at afgrænse eller præcisere de anførte eksempler yderligere eller at opstille særlige formodningsregler, idet dette utilsigtet ville kunne begrænse bestemmelsens anvendelse.

2.4. Forholdet til de databeskyttelsesretlige regler

Datatilsynet forudsætter, at enhver behandling af personoplysninger udført af grønlandske myndigheder vil ske i overensstemmelse med persondataloven og tilslutter sig på det foreliggende grundlag den vurdering, som fremgår af særligt afsnit 2.6.2.2 af lovudkastet. For så vidt angår den praktiske videregivelse af personoplysninger bemærker Datatilsynet i øvrigt, at det er tilsynets opfattelse, at der skal anvendes kryptering ved transmission af fortrolige og følsomme personoplysninger over internettet. Endelig forudsætter Datatilsynet, at tilsynet i overensstemmelse med persondatalovens § 56 vil blive hørt over eventuelle fremtidige udkast til regler, i det omfang reglerne vedrører behandling af personoplysninger, herunder eventuelle bestemmelser om, at persondatalovens regler ikke finder anvendelse.

Justitsministeriet har noteret sig Datatilsynets bemærkninger. Justitsministeriet bemærker i øvrigt, at det fremgår af den foreslåede bestemmelse i § 336 b, stk. 3, i lovudkastet, at justitsministeren fastsætter nærmere regler om underretningsordningen, herunder om at afgørelser ikke kan påklages til en højere administrativ myndighed, og at persondatalovens bestemmelser om oplysningspligt ikke finder anvendelse i forhold til den dømte. Justitsministeriet vil i forbindelse med udnyttelse af denne bemyndigelsesbestemmelse foretage høring af Datatilsynet i overensstemmelse med persondatalovens § 56 som sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 1238 af 14. oktober 2016.

2.5. Adhæsiionsprocessen

Retten i Grønland finder det ikke hensigtsmæssigt, at anklagemyndigheden i Grønland fortsat pålægges at varetage adhæsiionsprocessen, der efter Retten i Grønlands vurdering i sin karakter og indhold i mange tilfælde vil ligge væsentligt ud over, hvad man med rimelighed kan forvente, at politiuddannede anklagere har de juridiske forudsætninger for at varetage.

Retten i Grønland foreslår på den baggrund, at der i tilknytning til de foreslåede bestemmelser om bl.a. vejledning af forurettede og udvidelse af muligheden for at beskikke bistandsbidsidder for forurettedes pårørende, tillige etableres en mulighed for, at retten kan beskikke en juridisk uddannet bistandsadvokat i visse sager vedrørende personfarlig kriminalitet (alvorlige sager, sager hvor børn er forurettede og sager med særligt komplicerede erstatningsspørgsmål).

I forlængelse heraf anbefaler Retten i Grønland herudover en række yderligere tiltag, som ikke umiddelbart har sammenhæng med lovudkastet, bl.a. at der tilvejebringes mulighed for, at kredsretten i medfør af retsplejelovens § 334, stk. 2, kan afvise at tage stilling til et erstatningskrav – også for personskade – hvis de oplysninger, der ligger til grund for kravet, er ufuldstændige.

Justitsministeriet bemærker, at grundlaget for udformningen af de gældende regler om påkendelse af civile krav i forbindelse med behandlingen af kriminalsager i Grønland (adhæsionsprocessen) er beskrevet i Retsvæsenkommissionens betænkning nr. 1442/2004, om det grønlandske retsvæsen, afsnit X, kapitel 5, afsnit 5.3.2., s. 527 ff. Det fremgår i den forbindelse af betænkningen, at årsagen til, at der ikke som i Danmark er indført en ordning i Grønland med mulighed for advokatbeskikkelse til forberedelse af erstatningsspørgsmål, skyldes, at pligten til at fremme erstatningskravet efter kommissionens opfattelse i stedet mest hensigtsmæssigt bør påhvile politiet med henblik på at give civile krav mod gerningsmanden en mere central placering i kriminalsagsprocessen og dermed styrke den forurettedes processuelle retsstilling. Det anføres i forlængelse heraf, at en lang række af de sager, hvor den forurettede vil have et civilt krav mod gerningsmanden, desuden kan behandles og afgøres af Offererstatningsnævnet.

Udformningen af § 334, i retsplejelov for Grønland, om behandlingen af civile krav under kriminalsagen skal derfor ses i lyset af, at pligten til at fremsætte erstatningskrav på den forurettedes vegne tilkommer politiet og ikke en til formålet beskikket advokat, sammenholdt med kommissionens ønske om at styrke den forurettedes processuelle retsstilling og samtidig give civile krav mod gerningsmanden en mere central placering i kriminalsagsprocessen.

Bl.a. er adgangen til at henskyde behandlingen af det civile krav til sædvanligt civilt søgsmål efter bestemmelsens stk. 2 begrænset til tilfælde,

hvor erstatningskravet angår tingskade og rejser vanskelige retlige eller bevismæssige spørgsmål, ligesom det er en betingelse, at retten forinden forgæves har søgt at mægle forlig. Denne snævre adgang til at henskyde behandlingen af civile krav til sædvanlige civile søgsmål har således til formål at varetage væsentlige hensyn til den forurettede, som selv er nødsaget til at anlægge en civil sag mod tiltalte/skadevolderen i tilfælde hvor erstatningskravet ikke afgøres under kriminalsagen.

Det bemærkes, at Justitsministeriet er opmærksom på, at der kan peges på en række udfordringer forbundet med, at det i Grønland ikke i dag er muligt for retterne at beskikke en juridisk uddannet bistandsadvokat. På den baggrund pågår der i Justitsministeriet aktuelt et arbejde med at afdække mulighederne for indførelse af en bistandsadvokatordning i Grønland, med henblik på at emnet skal drøftes på mødet i Rådet for Grønlands Retsvæsen i 2020. Retten i Grønlands anbefalinger vedrørende adhæsiionsprocessen vil i relevant omfang blive inddraget i det videre arbejde.

3. Lovforslaget i forhold til lovudkastet

Justitsministeriet bemærker, at der i forhold til høringsudgaven er foretaget en udvidelse af den foreslåede bestemmelse i lovudkastets § 336 b, stk. 2, således at det fremgår, at reglerne i stk. 1, om underretning af forurettede ved den dømtes udgang og løsladelse mv. også finder tilsvarende anvendelse i forhold til psykisk syge kriminelle i tilfælde, hvor der er afsagt dom til anbringelse i en psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark efter de tidligere gældende regler, dvs. den nu ophævede bestemmelse i kriminallovens § 161, stk. 2, eller efter den tidligere kriminallovs § 102, stk. 3. Herudover er der foretaget enkelte mindre justeringer af lovforslagets bemærkninger.